

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1KO/33/2020
Identifikačné číslo spisu: 5118206823
Dátum vydania rozhodnutia: 25.05.2021
Meno a priezvisko: Mgr. Peter Melicher
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:5118206823.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v kompetenčnom senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Petra Melichera (sudca spravodajca) a členov senátu JUDr. Ľubora Šeba, JUDr. Márie Trubanovej, PhD., JUDr. Violy Takáčovej, PhD., JUDr. Zdenky Reisenauerovej, JUDr. Eriky Šobichovej a JUDr. Miroslavy Janečkovej, v spore žalobcu T. U., bytom V. T., korešpondenčná adresa D. Q., Q. XX, A., proti žalovanej Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Račianska 71, Bratislava, o zvýšenie odškodnenia, vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 6S/44/2019, o nesúhlase Krajského súdu v Bratislave s postúpením veci Okresným súdom Žilina, takto

rozhodol:

Nesúhlas Krajského súdu v Bratislave s postúpením veci je d ô v o d n ý.

Vecne príslušným súdom na konanie je Okresný súd Žilina.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou doručenou Okresnému súdu Žilina (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) domáhal priznania nároku na odškodnenie voči žalovanému v sume 2 224,80 €. Žalovaná je povinná doplatiť sumu 444,96 €, ktorá je rozdielom medzi priznanou sumou 2 224,80 € a skutočne vyplatenou sumou, zníženou o 20 percent (1779, 84 €). Uviedol, že dňa 21. apríla 2017 bolo žalovanou vydané Rozhodnutie o odškodnení č. 37252/2017-143; 48340/2016/1437/97/Šk, ktorým mu bolo priznané odškodnenie v sume 1779,84 €, aj keď sám žiadal 2 224,80 €. Podľa ustanovenia § 9 ods. 5 zákona č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi sa žalobou domáha sumy, o ktorú mu bolo odškodnenie krátené, čo predstavuje 20% z požadovanej sumy. Krátenie ministerstvo odôvodnilo tým, že žalobca neurobil žiadne opatrenia na získanie odškodnenia priamo od páchatel'a trestného činu. V žalobe poukazoval na nesprávnosti daného rozhodnutia a odôvodňoval, že s ohľadom na okolnosti, ktoré sa týkali páchatel'a skutku, nemal žiadnu reálnu možnosť získať akékoľvek odškodnenie od páchatel'a a žalovaný tieto okolnosti nepreveroval dôsledne.

2. Okresný súd prípisom z 8. februára 2020 č. k. 41C/28/2019-119 postúpil vec Krajskému súdu v Bratislave (ďalej aj „správny súd“ alebo „krajský súd“) v zmysle § 43 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) v spojení ustanovením § 10 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej aj „SSP“) z dôvodu vyslovenia svojej nepríslušnosti. Súdu prvej inštancie zistil, aj na námietku žalovanej (č.l. 67 a nasl.), že od 1. januára 2018 je účinný zákon č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov, ktorý nahrádza pôvodný zákon č. 215/2006 Z.z., v ktorom bola ustanovená možnosť domáhať sa odškodnenia prostredníctvom civilnej žaloby do jedného roka od doručenia rozhodnutia Ministerstva spravodlivosti SR o odškodnení. Nový zákon o obetiach trestných činov ustanovenia o potrebe podať civilnú žalobu už neobsahuje, naopak „výslovné“ ustanovuje, že v prípade nevyhovenia žiadosti má obeť násilného trestného činu právo domáhať sa ochrany svojich subjektívnych práv správnu žalobou v zmysle príslušných ustanovení Správneho súdneho poriadku. Keďže bola žaloba podaná až 20. apríla 2018, vec postúpil Krajskému súdu v Bratislave ako príslušnému správne súdu.

3. Správny súd nesúhlasil s postúpením veci z dôvodu, že vec nepatrí do agendy správneho súdnictva a vec preto v zmysle § 18 ods. 4 SSP predložil na rozhodnutie kompetenčnému senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“). Žalobca sa nedomáha preskúmania zákonnosti žiadneho rozhodnutia žalovaného, ani jeho úradného postupu, ale sa domáha vyčísleného odškodnenia. Žaloba bola podaná v zmysle poučenia Rozhodnutia o odškodnení (podľa zákona č. 215/2006 Z.z.), ktoré nebolo vydané podľa Správneho poriadku, ani nie je preskúmateľné súdom. Rozhodnutie bolo vydané dňa 21. apríla 2017. Žalobca konal v zmysle ustanovenia § 9 ods. 5 zákona a poučenia v predmetnom rozhodnutí a podal žalobu, ktorou sa domáhal priznania ďalšieho odškodnenia. Správny súd poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2Sžo/47/2015. Dodal, že nemôže byť účastníkovi konania na ujmu, ak postupuje podľa poučenia rozhodnutia a v zmysle zákona, za účinnosti ktorého bolo rozhodnutie vydané podá riadnu žalobu, aj keď nová právna úprava už takúto možnosť nepozná. Konanie pred správnym súdom je preskúmateľné a nie je v ňom možné priznať finančné prostriedky titulom odškodnenia. Uzavrel, že nový zákon č. 247/2017 Z.z. neobsahuje ustanovenia o tom, že v prípade nepriznania celej požadovanej výšky odškodnenia má poškodený právo domáhať sa súdneho prieskumu podľa ustanovení SSP.

4. Kompetenčný senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako súd príslušný na rozhodnutie o vecnej príslušnosti (§ 18 ods. 4 a § 8 SSP v spojení s § 11 CSP) po prejednaní veci bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Bratislave s postúpením veci je dôvodný.

5. Podľa § 18 ods. 4 SSP ak súd postúpi vec správne súdu, ktorý s tým nesúhlasí z dôvodu, že nejde o vec patriacu do správneho súdnictva, správny súd ju predloží na rozhodnutie kompetenčnému senátu najvyššieho súdu, ktorého rozhodnutím sú súdey viazané.

6. Každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde (§ 2 ods. 2 SSP). Nedovolené konanie alebo opomenutie orgánov verejnej správy musí mať formu rozhodnutia, opatrenia, nečinnosti alebo iného faktického zásahu. Pojmové vymedzenie spôsobilého predmetu preskúmania súdom je dôležité pre žalobcu pri žiadaní ochrany v konaní pred správnym súdom. Žalobca musí nedovolené konanie alebo opomenutie orgánu verejnej správy opísať a právne kvalifikovať do niektorej z uvedených foriem zásahu a na základe toho si zvoliť spôsob právnej ochrany tým, že uvedie druh žaloby, ktorou sa domáha ochrany.

7. Podľa § 6 ods. 1 SSP správne súdey v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy

a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

8. Vychádzajúc zo skutkového stavu ako aj z obsahu spisu, je zrejmé, že žalobca sa prostredníctvom žaloby podanej na okresný súd 20. apríla 2018 domáha voči žalovanej doplatenia sumy 444,96 €, ktorá je rozdielom medzi sumou, ktorú v konaní pred Ministerstvom spravodlivosti požadoval 2 224,80 € a skutočne vyplatenou sumou, ktorá predstavovala požadovanú sumu zníženú o 20 percent (1779, 84 €). Poukázal na ustanovenie § 9 ods. 5 zákona č. 215/2006 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, podľa ktorého ak ministerstvo nevyhoví žiadosti alebo jej vyhoví iba sčasti, poškodený sa môže domáhať odškodnenia žalobou na súde proti Slovenskej republike zastúpenej ministerstvom najneskôr do jedného roka odo dňa doručenia rozhodnutia o žiadosti. Žaloba súvisela s Rozhodnutím žalovanej o odškodnení z 21. apríla 2017 č. 37252/2017-143; 48340/2016/1437/97/Šk, ktorým bolo žalobcovi priznané odškodnenie podľa zákona č. 215/2006 Z.z. Súčasťou rozhodnutia bolo aj poučenie o možnosti podať žalobu podľa citovaného § 9 ods. 5 tohto zákona. Žalobca sa nedomáha preskúmania rozhodnutia orgánu verejnej správy, alebo ochrany pred nečinnosťou žalovanej ako orgánu verejnej správy, a teda v predmetnej veci ide o súkromnoprávny spor medzi žalobcom a žalovanou. V žalobe opísal rozhodujúce skutočnosti týkajúce sa predmetu konania, označil dôkazy a je z neho zrejmé, že sa domáha, aby súd zaviazal žalovanú na peňažné plnenie titulom odškodnenia podľa ustanovení zákona č. 215/2006 Z.z.

9. Podľa ustanovenia § 9 ods. 5 zákona č. 215/2016 Z.z. ak ministerstvo nevyhoví žiadosti alebo jej vyhoví iba sčasti, poškodený sa môže domáhať odškodnenia žalobou na súde proti Slovenskej republike zastúpenej ministerstvom najneskôr do jedného roka odo dňa doručenia rozhodnutia o žiadosti.

10. Podľa § 35 zákona č. 274/2017 Z.z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov konania vo veciach podľa tretej časti začaté pred 1. januárom 2018 sa dokončia podľa predpisov účinných do 31. decembra 2017.

11. Podľa § 34 ods. 1. zákona č. 274/2017 Z.z. na konanie podľa tohto zákona sa nevzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní okrem konania podľa štvrtej časti.

12. Potreba rozhodnúť kompetenčný spor o vecnej príslušnosti vyplynul v predmetnej veci z tých skutočností, že od 1. januára 2018 došlo k zmene právnej úpravy tak, že účinnosť nadobudol zákon č. 274/2017 Z.z., ktorý o.i. zrušil pôvodný zákon č. 215/2006 Z.z. Tento predpis však neobsahoval žiadne ustanovenie podobné ustanoveniu § 9 ods. 5 zákona č. 215/2006 Z.z., ktoré by upravovalo postup, pokiaľ žiadateľ o odškodnenie nie je s rozhodnutím ministerstva spokojný. Žalobca sa dostal do situácie, keď Rozhodnutie o odškodnení bolo vydané ešte za účinnosti zákona č. 215/2006 Z.z., s tým, že mu v zmysle § 9 ods. 5 a poučenia v predmetnom rozhodnutí začala plynúť ročná lehota, počas ktorej mal v prípade nespokojnosti s rozhodnutím možnosť domáhať sa odškodnenia žalobou na súde proti Slovenskej republike zastúpenej ministerstvom. Žalobca podal žalobu 20. apríla 2018, teda už za účinnosti nového zákona č. 274/2017 Z.z. Vzhľadom k tomu, že nový zákon už neustanovuje možnosť poškodeného domáhať sa odškodnenia v inej výške ako mu bola priznaná, na námietku žalovanej okresný súd usúdil, že v danej veci nie je vecne príslušný, pretože zákon č. 274/2017 Z.z. výslovne ustanovuje, že je rozhodnutie o odškodnení preskúmateľné súdom podľa Správneho súdneho poriadku. Tento postup súdu prvej inštancie však nemožno považovať za správny. V prvom rade zákon č. 274/2018 Z.z. neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by výslovne odkazovalo na možnosť preskúmania rozhodnutia správnym súdom, toto tvrdenie okresného súdu je mylné. Taktiež nemožno prisvedčiť ani tvrdeniu žalovanej o preskúmateľnosti obdobných rozhodnutí správnym súdom, keďže ide o administratívne konanie, voči ktorému neexistuje opravný prostriedok, a žalobca má tým pádom právo domáhať sa svojich subjektívnych práv podľa SSP. Žiaden takýto prostriedok nápravy však správny súdny poriadok nepozná a samo osebe to podľa názoru kompetenčného na záver o vecnej príslušnosti správneho súdu nepostačuje.

13. Pokiaľ by s ohľadom na všeobecné ustanovenia SSP kompetenčný senát rozhodol o vecnej príslušnosti správneho súdu, bola by žaloba v zmysle § 98 ods. 1 písm. d) SSP v spojení s § 181 SSP

odmietnutá ako oneskorene podaná. Znamenalo by to, že žalobca by bol v situácii, aj keď dodržal lehotu, ktorú mu poskytoval zákon platný a účinný v čase vydania rozhodnutia a riadil sa poučením v rozhodnutí, ktoré ho o rovnakej lehote poučilo, napriek tomu by jeho žaloba nebola riadne prejednaná. Došlo by tak k porušeniu zásady legitímnych očakávaní, obsahom ktorej je garancia čitateľnosti správania sa orgánov verejnej moci a ochrana súkromných osôb pred nepredvídateľným mocenským zásahom do ich právnej situácie, na vyústenie ktorej do určitého výsledku sa spoliehali (nález Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 16/06). Štát totiž môže (aj prostredníctvom svojich orgánov) vertikálnym mocenským zásahom, napríklad náhlou zmenou pravidiel, na ktoré sa súkromné osoby spoliehali, porušiť legitímne očakávania účastníkov (nález Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 10/04-27). Keďže ani prechodné ustanovenia nového zákona č. 274/2017 Z.z. neprinášali žiaden návod ako rozhodnúť problém, ktorý je predmetom tohto rozhodnutia, s prihliadnutím na zásadu legitímnych očakávaní a okolnosti prípadu, ktoré smerovali k tomu, že prejednanie veci v zmysle ustanovení Správneho súdneho poriadku by bolo voči žalobcovi neprimerane prísne až nespravodlivé, rozhodol kompetenčný senát o vecnej príslušnosti civilného súdu.

14. Rovnaký záver platí aj pre prípad, ak by žalobcovi bola vytknutá právna domnienka „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje), pretože na situáciu žalobcu by to nemalo žiaden vplyv. Ide o zásadu (pôvodne recipovanú z rímskeho práva), ktorá znamená, že neznalosť zákona nikoho neospravedlňuje a nevyvíňa z právnej zodpovednosti za jeho porušenie. Ide teda o právnu fikciu, že každý je oboznámený s platnými a účinnými právnymi predpismi a tým si je vedomý svojich práv a povinností. V slovenskom právnom poriadku je vyjadrená v ustanovení § 15 zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky, podľa ktorého o všetkom, čo bolo v zbierke zákonov vyhlásené, sa má za to, že dňom vyhlásenia sa stalo známym každému, koho sa to týka. Keďže bol zákon č. 274/2017 Z.z. vyhlásený až 15.11.2017, teda viac ako dva mesiace po doručení predmetného rozhodnutia ministerstva spravodlivosti, žalobca by bol ohľadne uplynutia lehoty na podanie správnej žaloby v rovnakej situácii, aj keby podal žalobu, hneď v prvý deň platnosti nového zákona. Bol by v situácii zavinenej zákonodarcom, ktorá je voči nemu nespravodlivá. Preto kompetenčný senát rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti.

15. Podmienkou na to, aby vec bola prejednaná v rámci správneho súdnictva je, aby išlo z hľadiska predmetu konania o také konanie, ktoré spĺňa zákonom vymedzené podmienky, definované v ustanovení § 6 SSP. V danom prípade však z obsahu, ani petitu žaloby nevyplýva, že by sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia vydaného orgánom verejnej správy, prípadne ochrany pred nečinnosťou správneho orgánu, teda nejde o správnu žalobu.

16. Pretože vec môže byť prejednaná správnym súdom iba v prípade, že z hľadiska predmetu konania ide o také konanie, ktoré spĺňa zákonom vymedzené podmienky, čo v danom prípade konštatovať nemožno, najvyšší súd súhlasí s názorom krajského súdu, že tu nejde o vec patriacu do správneho súdnictva. Ak sa žalobca žalobným petitom domáha zaplatenia konkrétnej sumy a nie preskúmania zákonnosti rozhodnutia alebo postupu žalovanej, súd musí z tohto žalobného petitu vychádzať. Správny súd o žalobnom návrhu na plnenie rozhodnúť nemôže.

17. S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti kompetenčný senát najvyššieho súdu dospel k záveru, že v zmysle § 2, § 3 a § 6 SSP a § 137 CSP nejde o vec patriacu do správneho súdnictva a podľa § 12 CSP v spojení s § 13 a § 15 ods. 1 CSP je na konanie v prvej inštancii vecne a miestne príslušný Okresný súd Žilina s tým, že súdy sú týmto rozhodnutím viazané (§ 11 ods. 1 CSP).

18. Toto uznesenie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 7 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.